

Севрук Володимир Геннадійович,

провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

**ДЕПАРТАМЕНТ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ
ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬ
ОРГАНІЗОВАНІ ГРУПИ ТА ЗЛОЧИННІ ОРГАНІЗАЦІЇ,
СФОРМОВАНІ НА ЕТНІЧНОМУ ПІДґРУНТІ**

Суб'єкти протидії злочинності утворюють цілісну у функціональному й організаційному відношенні систему, з'єднану спільністю мети та управління у сфері протидії злочинності. Складність цієї системи обумовлена, з одного боку, багатогранністю виконуваних завдань по забезпеченню безпеки, запобіганню, профілактиці, припиненню, розкриттю і розслідуванню злочинів, а з іншою – розподілом завдань між суб'єктами різних рівнів, що обумовлене ієрархічною побудовою системи. Дана система є складною соціальною організацією, бо вхідні в неї групи однорідних органів утворюють відносно самостійні організаційні формування, які функціонують на основі тотожних закономірностей. Кожне з таких формувань є підсистемою більш крупної системи і в той же час складається зі своїх підсистем [1].

Як зазначають науковці, оскільки злочинність, зокрема й організована етнічна, породжується складним причинним комплексом, протидія їй може бути ефективною лише за умови формування відповідної системи комплексних економічних, соціальних, правових та організаційних заходів, спрямованих на нейтралізацію, блокування, витіснення цього небезпечного явища на засадах здійснення спеціальної правоохоронної діяльності [2]. Ядром такої діяльності має стати принципово нова правоохоронна структура, здатна оперативно реагувати на ті виклики й загрози, які нині виникають із боку організованої етнічної злочинності [3, с. 477].

Створення системи спеціальних правоохоронних органів, що здійснюють протидію злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі пояснюється тим, що саме це суспільно-небезпечне явище

відрізняється специфічними ознаками, швидкими темпами зростання та поширеності, особливостями протидії з боку правоохоронних органів України.

У зв'язку з цим лише спеціальним підрозділам, які уповноважені здійснювати оперативно-розшукову діяльність, а також з використанням гласних, негласних штатних та позаштатних працівників [4] під силу здійснювати протидію організованим групам і злочинним організаціям, які сформовані на етнічній основі

Тому, виходячи із положення статті 5 закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», законодавець виділив ряд підрозділів яких уповноважив на здійснення протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі.

Саме у межах своїх повноважень відповідні суб'єкти, тобто оперативні підрозділи різних відомств України проводять необхідні оперативно-розшукові заходи щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснюють профілактику правопорушень, згідно своїх обов'язків, що і являється ефективною протидією організованим групам і злочинним організаціям, які сформовані на етнічній основі.

Отже, безпосередніми суб'єктами які здійснюють протидію злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі є в першу чергу Національна поліція України та Служба безпеки України.

Необхідно відзначити позитивні зрушення, що відбулися у 2019 році щодо створення у структурі Національної поліції України Департаменту стратегічних розслідувань.

Урядом утворено як юридичну особу публічного права Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції [5]. Даний підрозділ утворений з метою підвищення ефективності діяльності органів і підрозділів Національної поліції під час виконання завдань із забезпечення прав і свобод людини та протидії злочинності. Його основними функціями є виявлення і документування протиправної діяльності суспільно небезпечних кримінальних угруповань в регіонах, а також кримінальних «авторитетів» і так званих «злочинців у законі», організованими

групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі.

Значення нашої наукової розвідки насамперед полягає в тому, щоб правоохоронні органи, які на практиці займаються протидією організованим групам та злочинним організаціям, які сформовані на етнічній основі, мали можливість отримати уявлення про це негативне явище. Також зібраний оригінальний емпіричний матеріал дасть можливість продовжити дослідження теоретикам у цій сфері [6, с. 78].

Список використаних джерел

1. Кримінологія: питання та відповіді / Кол. авторів: Авдеев О.О., Васильєв А. А. та ін.; за заг. ред. О. М. Литвинова. – Х.: Золота миля, 2015. – 324 с.

2. Мельничук Т.В. Організовані форми злочинної діяльності у зовнішньоекономічній сфері: кримінологічне дослідження : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / Т.В. Мельничук ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – О., 2009. – 232 с.

3. Жаровська Г. П. Організаційні аспекти протидії транснаціональній організованій злочинності в Україні / Г. П. Жаровська // Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – Вип. 73. – С. 475–482.

4. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303. (зі змінами від 05.01.2017, підстава 1798-19).

5. Про утворення територіального органу Національної поліції постанова КМУ від 09 жовтня 2019 р. № 867.

6. Севрук В.Г. Поняття та сутність етнічної злочинності. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2018. № 4. С. 64–94. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1495597>.